

УДК 336.051

ПРИКАЗІУК Наталія Валентинівна

доктор економічних наук, професор
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: 0000-0002-7813-8590
e-mail: pnvuniv15@ukr.net

ХОДАКІВСЬКА Юлія Олександрівна

студентка,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
ORCID: 0009-0002-2535-7201
e-mail: khodakivsla00@gmail.com

УДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛІТИКИ РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ПІДХІД

У статті обґрунтована недостатність фінансової грамотності у звичному розумінні та аргументовано необхідності вивчення цифрової фінансової грамотності та її розвитку в населення. Обґрунтовано, чому цифрова фінансова грамотність поєднує в собі цифрову грамотність та фінансову грамотність та виділені основні компоненти, які найкраще визначають дане поняття. Розкрито деталі поняття «цифровий слід», який користувачі цифровими технологіями створюють собі власноруч та обґрунтована його важливість, у тому числі у фінансовій сфері. Наведене власне визначення категорії «цифрова фінансова грамотність» на основі детально описаних компонент. Проаналізовано індекс фінансової грамотності українців користувачів та некористувачів технологіями та порівняно його з середнім значенням по інших країнах. Обґрунтовано пропозиції щодо підвищення рівня цифрової фінансової грамотності громадян.

***Ключові слова:** фінансова грамотність, цифрова фінансова грамотність, цифрові фінансові ризики, цифровий слід, фінансові продукти та послуги*

JEL classification: B15, O15

DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.2.31.37>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

На сьогодні споживачі фінансових послуг здебільшого не підготовлені до ухвалення рішень підвищеної складності, яких вимагає від них фінансова сфера. Це пояснюється відсутністю у громадян відповідних знань, навичок планування бюджету домогосподарств та вмінь приймати правильні рішення щодо використання фінансових продуктів та послуг. Як наслідок, на тлі агресивної пропозиції та реклами таких продуктів та послуг з боку комерційних структур у суспільстві відбувається накопичення значних ризиків, здатних ініціювати проблеми не лише національного, а й світового масштабу.

Фінансова грамотність вимагає розуміння населенням фінансових принципів і концепцій, таких як фінансове планування, управління боргом, ефективні інвестиційні стратегії та співвідношення грошей і часу. Фінансова безграмотність може призвести до неправильного фінансового вибору, що може мати негативний вплив на фінансовий добробут людини.

Однією з основних тенденцій сучасності на ринку фінансових послуг є діджиталізація фінансових продуктів та послуг, як звичних усім, так і нових та більш складних, використання яких потребує ґрунтовних знань у сферах цифрових технологій, фінансів, а також законодавства загалом. Люди стають більш відповідальними за власне фінансове планування. Їм потрібно буде керувати своїми пенсійними

заощадженнями та виплатами, а децентралізований характер фінтех означає, що споживачі повинні будуть мати все глибші фінансові знання для обробки фінансової інформації. При цьому цифрові продукти та послуги пов'язані з новими ризиками, зокрема з тими, які споживачі не можуть ідентифікувати без спеціальних знань. Щоб ефективно ними користуватись і уникати шахрайства, наприклад фішингу, хакерських атак, несанкціонованого використання даних, дискримінаційного ставлення та проблем поведінки, зокрема надмірного користування позиками, необхідно більше уваги приділяти підвищенню рівня цифрової фінансової грамотності, яка має стати все більш важливим аспектом освіти в епоху цифрових технологій.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

У зв'язку з високою актуальністю теми фінансової грамотності, багато авторів приділяють увагу її дослідженню. Так, Л. Гончар [1], С. Гарна [1], А. Мартиненко [1] зосередили свою увагу на уточненні сутності категорії «фінансова грамотність» та розробили шляхи підвищення фінансової грамотності населення за різними віковими групами. О. Калініченко [2], О. Вікарчук [2] та С. Ніколаєнко [2] довели, що підвищувати рівень фінансової грамотності населення необхідно починаючи ще з шкільного віку. О. Чубка [3], та М. Ливдар [3] запропонували напрямки розвитку державної політики щодо фінансової грамотності населення. В полі зору українських науковців поширеним є питання фінансової грамотності, тоді як цифрова фінансова грамотність залишається поза увагою. В іноземних джерелах цьому питанню приділяють увагу різні дослідницькі інституції та організації, як Фінансово інвестиційний навчальний центр чи Альянс фінансової інклюзії [4, 5].

3. ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Невирішеним досі залишається питання фінансової грамотності населення в епоху масової цифровізації фінансових послуг, що обумовлює необхідність подальших теоретико-методичних та практичних досліджень з даної теми, а саме формулювання деталізованого визначення

поняття «цифрова фінансова грамотність» та способів її підвищення у населення України в контексті стрімкої діджиталізації.

4. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є теоретичне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо визначення поняття «цифрова фінансова грамотність» та методів її підвищення.

5. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Згідно з визначенням Організації економічного співробітництва та розвитку, фінансова грамотність - це здатність розуміти та ефективно використовувати фінансові ресурси, зокрема, знати про вартість грошей, розуміти фінансові ризики та бути здатним робити виважені рішення щодо своїх фінансових потреб [6].

Фінансова грамотність дозволяє людям стати самодостатніми та спроможними досягти фінансової стабільності. Розуміння таких понять, як складання бюджету, управління боргом і заощадження, допомагає людям підтримувати фінансову стабільність. Завдяки фінансовій грамотності люди можуть ставити фінансові цілі, створювати реалістичні бюджети та робити правильний фінансовий вибір, щоб забезпечити своє майбутнє. Фінансово грамотне населення сприяє загальному економічному зростанню та стабільності, такі люди здатні краще впоратися з несподіваними витратами, надзвичайними ситуаціями та уникнути потрапляння в боргові пастки. Вони можуть створити міцну фінансову основу та зменшити фінансові ризики. Проте, на сьогодні фінансової грамотності у такому її обмеженому розумінні недостатньо. Люди все більше переносять своє життя в смартфони, а тому важливо приділяти увагу поведінці не лише в реальному світі, а й у віртуальному. Це стосується й фінансової поведінки.

У сучасному цифровому світі, де технології швидко розвиваються і впливають на всі сфери нашого життя, вміння розуміти та ефективно користуватись цифровими фінансовими інструментами стає необхідним навиком для кожної людини. Ера діджиталізації спонукає нас до виділення ще однієї важливої категорії – цифрова фінансова грамотність, яка об'єднує в собі цифрову

грамотність та фінансову грамотність, тобто навички користування фінансовими послугами, та навички використання цифрових технологій. Враховуючи швидкий темп розвитку технологій та їх вплив на фінансовий сектор, необхідно розуміти, що цифрова фінансова грамотність є невід'ємною частиною нашого повсякденного життя. Вона не тільки допомагає нам ефективно керувати нашими фінансами, але й забезпечує нашу фінансову безпеку та захист від цифрових загроз.

В українській науковій літературі відсутнє поняття цифрової фінансової грамотності та його трактування. В той же час іноземні інформаційні джерела пропонують кілька визначень цьому поняттю (табл. 1).

На нашу думку, усі ці визначення є занадто узагальненими та не передають в деталях усієї суті цієї категорії. Саме тому ми виділили 4 компоненти категорії «цифрова фінансова грамотність», які допоможуть нам сформулювати власне її визначення (рис. 1).

Таблиця 1

Визначення поняття «Цифрова фінансова грамотність» в іноземній літературі»	
Автор	Визначення
Альянс фінансової інклюзії [4]	Набуття знань, навичок, впевненості та компетенції для безпечного використання цифрових фінансових продуктів і послуг для прийняття обґрунтованих фінансових рішень.
Фінансово інвестиційний навчальний центр [5]	Володіння навичками та інформацією для управління коштами та використання фінансових послуг за допомогою цифрових пристроїв.
визначенням FinEquity Knowledge Guide [7]	Застосування цифрової та фінансової грамотності для використання цифрових фінансових послуг.

Джерело: розроблено авторами на основі [4, 5, 7]

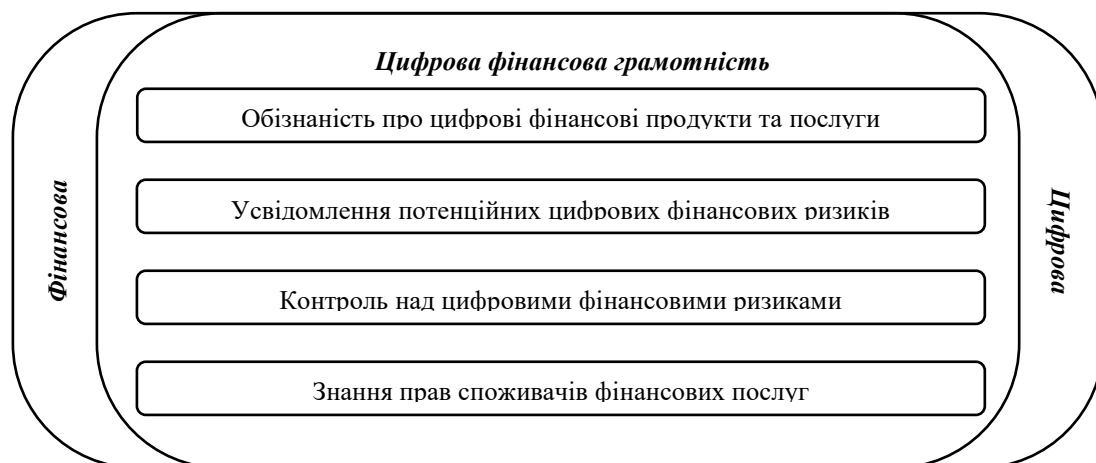

Рис. 1. Компоненти цифрової фінансової грамотності

Джерело: розроблено авторами

Обізнаність про цифрові фінансові продукти та послуги ми виділили як першу компоненту, оскільки це ті знання, які дають змогу охопити базове їх розуміння та почати користуватись цифровими фінансовими послугами. Люди повинні знати про існування як традиційних, так і нетрадиційних фінансових продуктів і послуг, які можна отримати за допомогою цифрових засобів, таких як Інтернет і мобільні телефони. Усі ці послуги можна поділити на такі основні категорії [8]:

- інтернет-банкінг;

- використання електронних грошей, гаманців;
- управління цифровими активами, такими як криптовалюти чи NFT;
- онлайн-кредитування;
- отримання страхових послуг за допомогою онлайн-додатків та чат-ботів;
- керування пенсійними заощадженнями онлайн тощо.

Другою, але не менш важливою компонентою цифрової фінансової грамотності, є усвідомлення потенційних цифрових фінансових ризиків, з якими в будь-який момент можуть зіштовхнутись

користувачі фінансових послуг – як фізичні, так і юридичні особи. Такі ризики є більш різноманітними, але іноді їх важче помітити, ніж ті, що пов'язані з традиційними фінансовими продуктами та послугами. Користувачі цифрових фінансових послуг повинні знати про існування онлайн-шахрайства та кіберризиків. Існує безліч потенційних ризиків, з якими стикаються користувачі цифрових фінансових послуг. До них можна віднести [6, 9]:

- Ризики безпеки: оскільки фінансові операції здійснюються в мережі Інтернет, існує ризик онлайн-шахрайства (фішинг, фармінг, кібератаки тощо) задля несанкціонованого доступу до конфіденційної інформації та крадіжки особистих даних, такої як особиста ідентифікація, номери банківських рахунків і паролі.

- Технічні збої: системи, в мережі та інші технічні збої, можуть порушити неперервність отримання цифрових фінансових послуг, не даючи користувачам отримати доступ до своїх облікових записів і завершити транзакції.

- Надмірна залежність від цифрових послуг: може зробити користувачів вразливими до фінансових потрясінь, таких як раптові зміни процентних ставок, коливання ринку та інші економічні чинники, які можуть вплинути на їхній фінансовий добробут.

Користувачам фінансовими послугами важливо пам'ятати, що не лише шахраї можуть нести їм загрозу, а й вони самі, адже кожна людина своїми діями в мережі Інтернет власноруч створює собі так звану репутацію, яка називається «цифровий слід». Це слід даних, створений під час користування Інтернетом, включаючи відвідані веб-сайти, надіслані електронні листи та інформацію, надіслану в онлайн-сервіси. Це може включати як активні (навмисно надіслані), так і пасивні (несвідомо надані) сліди. Цифровий слід є більш важливим, ніж здається на перший погляд. Коли дані стають загальнодоступними – власник не може контролювати, як інші використовуватимуть їх.

Цифровий слід може визначити цифрову репутацію людини, яка тепер вважається такою ж важливою, як і її офлайн-репутація. Контент, призначений для обмеженого кола осіб, може поширюватися на ширше коло, потенційно завдаючи шкоди стосункам і дружбі, а кіберзлочинці можуть використовувати цифровий слід для доступу

до облікового запису клієнта фінансової установи або створення фальшивих ідентифікацій на основі опублікованих персональних даних [10]. Крім того, цифровий слід може також допомагати кредиторам отримувати більше інформації про наявних та потенційних позичальників, що може призвести до викривлених висновків, збільшення кількості несправедливих рішень або навіть до відмови у наданні фінансових послуг.

Після усвідомлення наявності потенційних цифрових фінансових ризиків важливо вміти їх контролювати, а саме: розуміти як захистити себе від ризиків, пов'язаних використанням цифрових фінансових послуг. Користувачі повинні знати, як використовувати комп'ютерні програми та мобільні додатки, щоб вчасно ідентифікувати потенційну загрозу та уникнути спаму, фішингу тощо. Вони також повинні знати, як захистити свою персональну інформацію під час користування фінансовими послугами, що надаються за допомогою цифрових засобів. Часто для цього достатньо слідувати простим принципам:

- встановлювати паролі на пристрої, які містять персональну інформацію та окремо - на додатки банків або інших установ, фінансовими послугами яких користуються споживачі;

- запам'ятати які дані не можна повідомляти нікому, навіть працівникам фінансових установ (пін-код платіжної картки, її CVV код тощо) – саме цю інформацію часто намагаються дізнатись шахраї.

- довіряти лише перевіреним джерелам інформації та ні в якому разі не відкривати підозрілі посилання.

Четвертою та останньою компонентою цифрової фінансової грамотності є знання прав споживачів і процедур відшкодування у випадках, коли користувачі цифрових фінансових послуг стають жертвами вищезгаданих ризиків. Вони повинні розуміти свої права та знати, куди вони можуть звернутися та як отримати відшкодування, якщо вони стануть жертвами шахрайства чи інших збитків. Вони також повинні розуміти свої права щодо своїх особистих даних і як вони можуть отримати відшкодування від несанкціонованого використання.

Зважаючи на детально описані вище складові, ми можемо запропонувати власне трактування категорії «цифрова фінансова грамотність». На нашу думку, цифрова фінансова грамотність – це сукупність знань та навичок, необхідних для ефективного управління своїми доходами та витратами у цифровому просторі, розуміння фінансових продуктів і послуг, які можна отримати онлайн, усвідомлюючи потенційні ризики, методи їх попередження та свої права як споживача цифрових фінансових послуг.

У 2021 році в Україні було проведене дослідження, спрямоване на визначення фінансової грамотності населення. У ньому також було здійснено розподіл індексу фінансової грамотності залежно від користування технологіями. Результати дослідження показують, що частина населення, що користується технологіями має вищий рівень фінансової грамотності, ніж ті, хто ними не користується. Також обидві категорії програють відносно середнього значення країн Європи, взятих для порівняння (табл. 2).

Таблиця 2

Індекс фінансової грамотності населення залежно від користування технологіями (бали)

Користування технологіями	Україна, 2021 р.	Середнє по країнах порівняння, 2020 р.
Користувачі	12,4	12,8
Некористувачі	9,9	10,2

Джерело: розроблено авторами на основі [11]

У 2021 році загальний рівень фінансової грамотності українців склав 12,3 бала (11,6 бала у 2018 році) із 21 можливого [11]. Незважаючи на помітний ріст у бальному вираженні, рівень фінансової грамотності населення все ще недостатній для прийняття виважених фінансових рішень. Також можна зробити припущення, що рівень цифрової фінансової грамотності українців буде ще нижчим через необхідність додаткових знань та наявність нових загроз для фінансового благополуччя населення.

Зараз в Україні тільки починає розвиватись фінансова освіта громадян, зокрема розвиток фінансової грамотності став однією із функцій Національного банку України. Для цього був створений окремий центр з фінансових знань «Талан», одним із завдань якого є організація різних заходів, спрямованих на підвищення рівня фінансової грамотності українців [12].

Така організація у своїй діяльності повинна приділяти значну увагу цифровій фінансовій грамотності, оскільки значна частина її цільової аудиторії – школярі, які в майбутньому будуть користуватись цифровими продуктами та послугами на значно вищому рівні, ніж сьогодні ними користується доросле населення.

Значну увагу розвитку фінансової грамотності українців приділяє і Міністерство цифрової трансформації України. В рамках програми «Дія. Цифрова освіта» проводять заходи спрямовані на підвищення рівня фінансової грамотності населення. Зокрема,

випустили серіал про базові принципи працевлаштування та фінансову грамотність та запустили онлайн-курс з криптограмотності [13].

Також до заходів з підвищення фінансової грамотності долучаються різні міжнародні та громадські організації [14, 15].

Безпечне та усвідомлене користування цифровими фінансовими продуктами та послугами – невід’ємна частина подальшого розвитку фінансового сектору держави, а для того, щоб це відбувалось максимально ефективно, ми пропонуємо зосередити увагу на таких методах підвищення цифрової фінансової грамотності:

- розробка комунікаційних кампаній, для попередження окремих осіб і підприємців про існування, переваги та потенційні ризики користування цифровими фінансовими послугами (наприклад, широкомасштабні інформаційні кампанії, удосконалені національні освітні веб-сайти та навчальні програми, презентації та програми цифрової фінансової грамотності, семінари та виставки з розширення фінансових і цифрових можливостей тощо);

- інформування споживачів і підприємців про те, де можна знайти інформацію про постачальників цифрових фінансових послуг, продукти та послуги, які вони надають (особливо нові);

- розробка ініціатив з фінансової освіти, що охоплюють цифрові фінансові послуги, та інтегрування ключових компетенцій цифрової фінансової грамотності у зміст

програми фінансової освіти, приділяючи особливу увагу потребам найбільш уразливих цільових груп.

- проведення заходів з інформування споживачів про потенційну загрозу цифрових злочинів, свої права та обов'язки щодо них та правила захисту прав споживачів фінансових послуг.

6. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Цифрова фінансова грамотність включає в себе 4 основні компоненти: обізнаність про цифрові фінансові продукти та послуги,; усвідомлення потенційних цифрових фінансових ризиків; контроль над цифровими фінансовими ризиками та знання прав споживачів фінансових послуг. Виходячи з цього, цифрова фінансова грамотність – це сукупність знань та навичок, необхідних для ефективного управління своїми доходами та витратами у цифровому просторі, розуміння фінансових продуктів і послуг, які можна отримати онлайн, усвідомлюючи потенційні ризики, методи їх попередження та свої права як споживача цифрових фінансових послуг.

Рівень фінансової грамотності українців все ще є низьким порівняно з високорозвиненими країнами. Саме тому на вирішення цієї проблеми спрямовується багато сил, зокрема НБУ є відповідальним за підвищення рівня фінансової освіченості українців. За його ініціативи був створений центр фінансової грамотності «Талан». Також цим питанням займається і Міністерство цифрової трансформації України, випустивши серіал про базові принципи працевлаштування та фінансову грамотність та запустивши онлайн-курс з криптограмотності.

Для підвищення рівня цифрової фінансової грамотності українців ми пропонуємо звернути увагу на діджиталізацію та запропонували такі методи, як розробка певних ініціатив, комунікаційних кампаній, проведення заходів з інформування про існування, переваги, потенційні ризики користування цифровими фінансовими послугами та загрозу цифрових злочинів, а також інтегрувати ключові компетенції цифрової фінансової грамотності у зміст програми фінансової освіти.

Література

1. Гончар Л.В., Гарна С.О., Мартиненко А.О. Фінансова грамотність населення України як фактор успішного розвитку держави. *Демографія, зайнятість населення і соціально-економічна політика*. 2019. №78. С. 182-186.
2. Калініченко О.О., Вікарчук О.І., Ніколаєнко С.М. Фінансова грамотність – запорука успішного населення. *Економіка. Управління. Інновації*. 2019. №1(24). С. 58-70.
3. Чубка О.М., Ливдар М.В., Новаківська І.Й. Деякі аспекти фінансової грамотності населення. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Економічні науки*. 2022. №2(65). С. 89-94.
4. Digital Financial Literacy. AFI. URL: <https://www.afi-global.org/publications/digital-financial-literacy/>
5. Digital Financial Literacy. RFILC. URL: <https://www.rfilc.org/library/digital-financial-literacy/>
6. Financial education and consumer protection. OECD. URL: <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/>
7. FinEquity Knowledge Guide: Digital Financial Literacy. URL: <https://www.findevgateway.org/finequity/guide/2023/01/finequity-knowledge-guide-digital-financial-literacy>
8. What is Digital Financial Services? URL: <https://www.edureka.co/blog/digital-financial-services>
9. Cyber theft. URL: <https://fraudwatch.com/cyber-threat-phishing-vs-pharming/>
10. What is a digital footprint and why does it matter? URL: <https://www.allstateidentityprotection.com/content-hub/whats-a-digital-footprint-and-why-does-it-matter>
11. Фінансова грамотність, фінансова інклюзія та фінансовий добробут в Україні у 2021. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Research_Financial_Literacy_Inclusion_Welfare_2021.pdf?v=4
12. Центр фінансових знань «Талан». URL: <https://talan.bank.gov.ua/>
13. Новий освітній серіал на порталі Дія.Цифрова освіта про базові принципи працевлаштування та фінансову грамотність. Урядовий портал. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/novy-osvitnii-serial-na-portali-diiatsyfrova-osvita-pro-bazovi-pryntsypy-pratsevlashtuvannia-ta-finansovu-hramotnist>
14. Приказюк Н. В., Савицький А.К. Роль фінансової грамотності в євроінтеграційних процесах в Україні. *Теоретичні та прикладні питання економіки: зб. наук. праць*. 2022. Вип. 2 (45). С. 165-175.
15. Приказюк Н.В., Моташко Т.П. Особливості захисту прав споживачів страхових послуг у європейських країнах. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2023. Вип. 46. С. 62-66.

References

1. Honchar L.V., Harna S.O., Martynenko A.O. (2019) Financial literacy of the population of Ukraine as a factor for the successful development of the state. *Demohrafiia, zainiatist naseleattia i sotsialno-ekonomichna polityka*. no 78. pp. 182-186.
2. Chubka O.M., Lyvdar M.V., Novakivska I.I. (2022) Some aspects of financial literacy of the population. *Naukovi pratsi Mizhrehionalnoi akademii upravlinnia personalom. Ekonomichni nauky*. no 2(65). pp. 89-94.
3. Kalinichenko O.O., Vikarchuk O.I., Nikolaienko S.M. (2019) Financial literacy is a key of successful society. *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*. no 1(24). pp. 58-70.
4. Digital Financial Literacy. AFI. available at URL: <https://www.afi-global.org/publications/digital-financial-literacy/>
5. Digital Financial Literacy. RFILC. available at URL: <https://www.rfilc.org/library/digital-financial-literacy/>
6. Financial education and consumer protection. OECD. URL: <https://www.oecd.org/daf/fin/financial-education/>
7. FinEquity Knowledge Guide: Digital Financial Literacy. available at URL: <https://www.findevgateway.org/finequity/guide/2023/01/finequity-knowledge-guide-digital-financial-literacy>
8. What is Digital Financial Services? available at URL: <https://www.edureka.co/blog/digital-financial-services>
9. Cyber theft. URL: <https://fraudwatch.com/cyber-threat-phishing-vs-pharming/>
10. What is a digital footprint and why does it matter? URL: <https://www.allstateidentityprotection.com/content-hub/whats-a-digital-footprint-and-why-does-it-matter>
11. Financial literacy, financial inclusion and financial well-being in Ukraine in 2021. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Research_Financial_Literacy_Inclusion_Welfare_2021.pdf?v=4
12. Financial knowledge center "Talan". available at URL: <https://talan.bank.gov.ua/>
13. New educational series on the Diia portal. About basic principles of employment and financial literacy. Government portal. available at URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/novy-osvitnii-serial-na-portali-diiatsyfrova-osvita-pro-bazovi-pryntsypy-pratsevlashtuvannia-ta-finansovu-hramotnist>
14. Prykaziuk N.V., Cavytskyi A.K. (2022) The role of financial literacy in European integration processes in Ukraine. *Theoretical and practical issues of economy*. No2(45)
15. Prykaziuk N.V., Motashko T.P. (2023) Features of the protection of the rights of consumers of insurance services in European countries. *Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University. Series: International economic relations and the world economy*. no 46.

Abstract

PRYKAZIUK Natalia, KHODAKIVSKA Yuliia

Digital financial literacy: components and methods of enhancement

This article is dedicated to the topic of financial literacy and its development in the context of the digitization of financial services. Traditional financial literacy is insufficient for effectively utilizing financial resources in today's digital world. The concept of digital financial literacy is introduced. It combines the skills of using financial services and the use of digital technologies. In the article is proposed authors' definition of digital financial literacy by components, which include awareness of digital financial products and services, awareness of potential digital financial risks, control over them, and knowledge of the rights of consumers of financial services. These components are crucial for the development of digital financial literacy. The article highlights potential security risks, such as digital fraud, technical failures, and excessive reliance on digital services. The importance of understanding digital footprint and online reputation is emphasized. The article provides simple principles to help users protect their personal information and avoid fraud. It explains the need for understanding consumer rights and compensation procedures to enable individuals to protect their rights. Understanding these aspects of digital financial literacy is essential for effectively managing financial resources in today's digital world. Research conducted in 2021 showed that technology users have a higher level of financial literacy compared to those who do not use technology. However, the overall level of financial literacy in Ukraine is still insufficient for making informed financial decisions. The National Bank of Ukraine, the Ministry of Digital Transformation and other international, governmental and non-governmental organizations are focusing on the development of financial literacy among the population. It is recommended to focus on the development of digital financial literacy, using communication campaigns, sharing information about providers of digital financial services, financial education initiatives, and awareness-raising about digital crimes and consumer rights in financial services.

Keywords: financial literacy, digital financial literacy, digital financial risks, digital footprint, financial products and services

Стаття надійшла до редакції 30.03.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Приказюк Н. В., Ходаківська Ю. О. Цифрова фінансова грамотність: компоненти та методи підвищення. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 2. С. 31-37.

Prykaziuk N., Khodakivska Yu. (2023) Digital financial literacy: components and methods of enhancement. *Innovation and Sustainability*, no. 2, pp. 31-37.